https://doi.org/10.32849/2409-9201.2025.25.14

УДК 342.5 UDC

ІНСТИТУЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ АДАПТАЦІЇ ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ ДО ЄВРОПЕЙСЬКИХ ПРАВОВИХ СТАНДАРТІВ

Максим ГЕТМАНЦЕВ

кандидат юридичних наук, старший дослідник, заступник завідувача відділу

Науково-дослідний інститут приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака НАПрН України (Київ)

INSTITUTIONAL SUPPORT FOR ADAPTATION OF UKRAINIAN LEGISLATION TO EUROPEAN LEGAL STANDARDS

Maksym HETMANTSEV

Candidate of Legal Sciences, Senior Researcher, Deputy Head of Department

Academician F.H. Burchak Scientific Research Institute of Private Law and Entrepreneurship of the NALS of Ukraine (Kyiv)

https://orcid.org/ 0000-0002-0102-0498

Процес адаптації законодавства України до європейських правових стандартів є одним із ключових етапів інтеграції держави до загальноєвропейського правового простору. Ефективне впровадження цих змін вимагає не лише уніфікації нормативно-правових актів, а й створення сталого та функціонального інституційного механізму, здатного забезпечити комплексну та безперервну гармонізацію національної правової системи з правом ЄС. Однак багаторічний досвід реформ у цій сфері свідчить про уривчастість та непослідовність державних ініціатив, що ускладнює ефективне впровадження європейських стандартів і посилює інституційну нестабільність.

Дослідження історичної еволюції інституційного механізму правової адаптації дозволяє виявити низку ключових проблем, що перешкоджають системній гармонізації законодавства. Зокрема, часті зміни компетенції та реорганізація органів, відповідальних за цей процес, призводять до розпорошення ресурсів та втрати інституційної пам’яті. Відсутність чіткої довгострокової стратегії ускладнює координацію між різнорівневими органами державної влади, що знижує ефективність реалізації євроінтеграційних реформ. Науковий аналіз сучасного стану досліджень у цій сфері свідчить, що вітчизняні вчені лише підступаються до комплексного вивчення проблеми, оскільки мін-

The process of adapting Ukrainian legislation to European legal standards is one of the key stages of the state's integration into the pan-European legal space. The effective implementation of these changes requires not only the unification of regulatory legal acts, but also the creation of a stable and functional institutional mechanism capable of ensuring comprehensive and continuous harmonization of the national legal system with EU law. However, many years of experience in reforms in this area indicate the discontinuity and inconsistency of state initiatives, which complicates the effective implementation of European standards and increases institutional instability.

A study of the historical evolution of the institutional mechanism of legal adaptation allows us to identify a number of key problems that hinder the systematic harmonization of legislation. In particular, frequent changes in competence and reorganization of the bodies responsible for this process lead to a dispersion of resources and loss of institutional memory. The lack of a clear long-term strategy complicates coordination between state authorities at different levels, which reduces the effectiveness of the implementation of European integration reforms. Scientific analysis of the current state of research in this area shows that domestic scientists are only beginning to comprehensively study the problem, since changing legislation and

ливе законодавство та постійна реорганізація інституційного забезпечення не дають чітких орієнтирів для формування єдиної методології аналізу.

У статті зроблено висновок про необхідність запровадження комплексного підходу до інституційного забезпечення адаптації законодавства, який передбачав би стабільність правового регулювання, чітке розмежування повноважень між відповідальними органами, а також ефективну координацію та контроль за впровадженням адаптаційних заходів. У цьому контексті важливу роль відіграє аналіз кращих європейських практик та можливість їх імплементації в українську правову систему з урахуванням національних особливостей. Відтак, для досягнення максимальної ефективності адаптаційного процесу необхідне посилення загальних зусиль як з боку державних органів, так і з боку наукової спільноти, що має сприяти напрацюванню дієвих механізмів правової гармонізації та уніфікації нормативно-правової бази України відповідно до стандартів ЄС.

Ключові слова: адаптація законодавства, європейські правові стандарти, інституційне забезпечення, правова гармонізація, правова інтеграція, євроінтеграційні реформи, нормативно-правова уніфікація

constant reorganization of institutional support do not provide clear guidelines for the formation of a single methodology of analysis.

The article concludes that it is necessary to introduce a comprehensive approach to the institutional support of legislative adaptation, which would provide for the stability of legal regulation, a clear division of powers between responsible bodies, as well as effective coordination and control over the implementation of adaptation measures. In this context, an important role is played by the analysis of best European practices and the possibility of their implementation in the Ukrainian legal system, taking into account national characteristics. Therefore, to achieve maximum efficiency of the adaptation process, it is necessary to strengthen the general efforts of both state bodies and the scientific community, which should contribute to the development of effective mechanisms for legal harmonization and unification of the regulatory and legal framework of Ukraine in accordance with EU standards.

Keywords: adaptation of legislation, European legal standards, institutional support, legal harmonization, legal integration, European integration reforms, regulatory and legal unification

Адаптація законодавства України до європейських правових стандартів є невід'ємною складовою процесу європейської інтеграції, який набув особливої актуальності після отримання Україною статусу кандидата на вступ до Європейського Союзу. Системне реформування нормативно-правової бази, спрямоване на її гармонізацію з acquis ЄС, вимагає комплексного підходу, що передбачає не лише внесення змін до законодавчих актів, а й реформування інституційного середовища, відповідального за правотворчість та правозастосування. В умовах стрімких геополітичних змін і загострення викликів у сфері безпеки особливо важливо забезпечити ефективність та результативність правових реформ, що сприятиме подальшому зміцненню правової держави та інтеграції України до європейського правового простору.

З огляду на високий рівень правової взаємодії, який передбачає членство в ЄС, критичним завданням є не лише уніфікація нормативно-правових актів, але й посилення інституційного потенціалу органів державної влади, здатних імплементувати нові правові механізми. Це вимагає модернізації законодавчих процедур, підвищення ефективності координації між державними структурами, а також розвитку експертного середовища, що забезпечуватиме якісний аналіз та адаптацію європейських норм до національного контексту. Особливої уваги потребує створення чітких механізмів моніторингу та оцінки відповідності прийнятих рішень вимогам ЄС, що дозволить уникнути фрагментарності у процесі правової інтеграції.

Саме тому метою цього дослідження – проаналізувати інституційний механізм адаптації законодавства України до європейських правових стандартів, дослідити його історичну еволюцію, виявити ключові проблеми та сформулювати пропозиції щодо його вдосконалення для забезпечення ефективної інтеграції України в загальноєвропейський правовий простір.

Задля досягнення поставленої мети нами було сформульовано і досягнути наступні завдання:

- дослідити історичну ґенезу процесу адаптації законодавства України до правової системи ЄС, зокрема трансформації інституційних механізмів, що забезпечували цей процес на різних етапах;
- проаналізувати чинну нормативно-правову та організаційну базу інституційного забезпечення правової адаптації, визначити її відповідність європейським вимогам;
- виявити основні проблеми та перепони, що ускладнюють гармонізацію національного законодавства з правом ЄС, зокрема нестабільність державних інституцій, дублювання функцій та фрагментарність реформ;
- проаналізувати міжнародний досвід правової адаптації та визначити можливості його імплементації в Україні.

Аналіз досліджень цієї проблеми. На сучасному етапі наукові дослідження, присвячені інституційному забезпеченню адаптації законодавства України до європейських правових стандартів, перебувають на початковій стадії розвитку. Незважаючи на наявність окремих праць, що висвітлюють правові аспекти європейської інтеграції України, комплексний підхід до аналізу саме інституційного механізму правової адаптації залишається недостатньо розробленим. Це зумовлено, зокрема, нестабільністю та фрагментарністю національного законодавства у цій сфері, що ускладнює формування єдиної методології дослідження. Часті законодавчі зміни, реорганізації та ліквідації державних органів, наділених відповідними повноваженнями, призводять до відсутності сталих орієнтирів, необхідних для ґрунтовного наукового аналізу.

Крім того, відсутність усталених інституційних структур та єдиного концептуального підходу до механізму правової адаптації ускладнює визначення ефективних шляхів гармонізації національного законодавства з правом ЄС. Вітчизняні вчені змушені працювати в умовах правової невизначеності, коли інституційне забезпечення адаптації законодавства постійно змінюється, що робить отримані висновки та рекомендації обмеженими в часі та актуальності. Така ситуація зумовлює необхідність подальшого наукового осмислення проблеми та розробки концептуальних підходів, які враховували б як історичну динаміку процесу адаптації, так і поточні виклики, пов’язані з нестабільністю державних інституцій та постійним реформуванням правової системи.

Таким чином, успішна інтеграція України до правової системи ЄС вимагає посилення загальних зусиль державних інституцій, громадянського суспільства та експертної спільноти, спрямованих на прискорене реформування правової системи відповідно до європейських стандартів. Важливим аспектом є забезпечення інституційної спроможності України ефективно впроваджувати європейські правові норми, що, своєю чергою, сприятиме прискоренню переговорного процесу щодо членства у ЄС та формуванню стабільного правового середовища, яке відповідатиме європейським критеріям верховенства права, демократії та прав людини. Після того як Україна визначила своєю стратегічною метою набуття повноправного членства в Європейському Союзі, процес євроінтеграції став одним із ключових напрямів державної політики [4, с. 46]. Він передбачає створення необхідних умов і здійснення конкретних заходів для приєднання до ЄС, а також поетапне впровадження європейської моделі розвитку. Як держава-кандидат на вступ, Україна зобов’язалася поступово гармонізувати своє законодавство із правовою системою Європейського Союзу. На Копенгагенському саміті Європейської Ради, що відбувся в червні 1993 року, були визначені критерії членства в ЄС, серед яких одним із ключових аспектів є адаптація національного законодавства до норм права Європейського Союзу. Це включає не лише нормативно-правові

акти ЄС, а й спільні принципи, цінності та правову культуру.

Процес формування інституційного механізму адаптації законодавства України до норм Європейського Союзу розпочався після набуття чинності Угоди про партнерство і співробітництво між Україною та Європейськими Співтовариствами у 1998 році. В ухваленій 11 червня 1998 року «Стратегії інтеграції України до Європейського Союзу» адаптація національного законодавства до європейських стандартів була визначена як один із ключових напрямів євроінтеграційного процесу [10]. Як влучно наголошує С. О. Гладкий, принципова схема взаємодії України з ЄС є очевидною: країни ЄС створили і продовжують створювати стандарти, механізми, інституції, які вкорінені в їх економіці, політиці, культурі, породжені ними та покликані задовольняти їх потреби та інтереси; Україна адаптує власне право та інституційний механізм правореалізації до стандартів ЄС, а нерідко – не маючи власних (хоча б і недосконалих) аналогів – фактично запозичує (рецепіює) зарубіжні зразки. Для українського суспільства як посттоталітарного рух цим шляхом – це, безсумнівно, поступ. Проте в рецепціях зазвичай приховуються ризики двоякого роду: внутрішні (загроза фактичного відторгнення привнесеного ззовні як «неорганічного» для власного соціуму з усіма його явними та прихованими соціальними регуляторами і ментальними «фільтрами»; у нормативному вимірі привнесення продовжують існувати, маючи низький регулятивний ефект, що приводить до декларативності (імітативності) нововведень і поглиблює правовий і політичний нігілізм населення); зовнішні (йдеться про ризики, які реципієнт одержує ззовні разом з прогресивним матеріалом в силу генетичних закономірностей (запрограмованості) розвитку останнього) [1, с. 39].

Згідно з постановою Кабінету Міністрів України від 12 червня 1998 року №852 «Про запровадження механізму адаптації законодавства України до законодавства ЄС» [7], координацію діяльності міністерств та інших центральних органів виконавчої влади у цій сфері було покладено на Міністерство юстиції України. Для забезпечення ефективності цього процесу при міністерстві було створено Міжвідомчу координаційну раду з адаптації законодавства України до законодавства ЄС (1998–2004 рр.), до складу якої увійшли керівники відповідних державних органів [9]. Паралельно було засновано Центр порівняльного права та Центр перекладів актів європейського права (1998–2003 рр.), причому перший з них виконував організаційні функції в діяльності зазначеної координаційної ради.

В листопаді 2002 року був прийнятий Закон України «Про Концепцію Загальнодержавної програми адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу», що визначає адаптацію як поетапне прийняття та впровадження нормативно-правових актів України, розроблених з урахуванням законодавства Європейського Союзу [11]. Метою вказаної адаптації є досягнення відповідності правової системи України acquis communautaire з урахуванням критеріїв, що висуваються Європейським Союзом до держав, які мають намір вступити до нього. Відповідно до приписів Закону України «Про Загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу» від 18 березня 2004 р. № 1629, acquis communautaire – це правова система Європейського Союзу, яка включає акти законодавства, прийняті в рамках трьох стовпів ЄС, але не обмежується ними [6].

Таким чином, структура Європейського Союзу ґрунтується на трьох основних напрямках: Європейському співтоваристві, Спільній зовнішній політиці та політиці безпеки, а також Співробітництві в сфері юстиції та внутрішніх справ. Європейське співтовариство, своєю чергою, сформувалося шляхом об'єднання Європейського економічного співтовариства, Європейського об'єднання вугілля та сталі, а також Європейського співтовариства з атомної енергії. Адаптація законодавства України до норм ЄС передбачає реформування національної правової системи та її поступове узгодження з європейськими стандартами. Цей процес охоплює широке коло правових сфер, зокрема цивільне, трудове, фінансове, податкове та митне право, законодавство щодо інтелектуальної власності, охорони праці, здоров'я та життя, захисту довкілля, прав споживачів, технічних регламентів і стандартів, транспорту та інших галузей, визначених у положеннях Угоди про партнерство та співробітництво.

У 2003 році, з метою підвищення ефективності науково-аналітичного, інформаційного та методологічного забезпечення процесу адаптації законодавства, на базі двох зазначених центрів було створено Центр європейського та порівняльного права [16]. Подальші структурні зміни відбулися після ухвалення у 2004 році Загальнодержавної програми адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу. Відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 24 грудня 2004 року №1742, на базі Центру європейського та порівняльного права при Міністерстві юстиції було засновано Державний департамент з питань адаптації законодавства (2004–2006 рр.) [15].

На цей орган було покладено координацію заходів щодо виконання Програми адаптації, проведення експертизи проєктів нормативно-правових актів на відповідність законодавству ЄС, а також надання рекомендацій щодо їх удосконалення. Крім того, департамент відповідав за створення та підтримку загальнодержавної інформаційної мережі з питань європейського права, що сприяло підвищенню рівня правової обізнаності та ефективності гармонізації українського законодавства з європейськими стандартами, що на момент створення було відчутним кроком уперед на шляху уніфікації вітчизняного законодавства до європейських стандартів [3].

Відповідно до указу Президента України від 30 серпня 2000 р. №1033 була створена Національна рада з питань адаптації законодавства України до законодавства ЄС при Президентові України (2000-2006 рр.). Вона створювалась як консультативно-дорадчий орган і мала забезпечити входження України до європейського правового простору, гармонізацію законодавства України з нормами та стандартами ЄС, координацію діяльності з цих питань органів державної влади. Проте, відбулось лише два засідання Ради (грудень 2000 р. та липень 2001 р.) [12].

Указом Президента України від 30 серпня 2002 р. №791 була утворена Державна рада з питань європейської і євроатлантичної інтеграції України (2002-2005 рр.), основними завданнями якої визначалось визначення стратегічних цілей і пріоритетних напрямків державної політики та сприяння взаємодії між органами законодавчої та виконавчої влади у сфері європейської і євроатлантичної інтеграції України [5].

Етапами правової адаптації є імплементація Угоди про партнерство та співробітництво, укладання галузевих угод, приведення чинного законодавства України у відповідність зі стандартами ЄС, створення механізму приведення проектів актів і законодавства України у відповідність із нормами ЄС [10]. Офіційне визначення поняття «адаптація законодавства» міститься в Законі України від 21 листопада 2002 року «Про Концепцію Загальнодержавної програми адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу», Загальнодержавній програмі адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу, яка затверджена Законом України від 18 березня 2004 року [6] та у Наказі Міністерства економіки та з питань європейської інтеграції України від 16 березня 2005 року «Про затвердження Методики визначення критеріїв євроінтеграційної складової державних цільових програм» [8], та означає процес приведення законів України та інших нормативно-правових актів у відповідність із acquis communautaire, про що вже згадувалося вище. Загальнодержавна програма адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу визначає механізм досягнення Україною відповідності третьому Копенгагенському та Мадридському критеріям набуття членства в ЄС, який включає адаптацію законодавства, утворення належних інституцій та ряд додаткових заходів, що будуть цьому сприяти. Державна політика України щодо адаптації законодавства вже майже дві декади формується як складова частина вітчизняної правової реформи та спрямовується на забезпечення єдиних підходів до нормопроектування, у тому числі обов'язкового врахування вимог законодавства Європейського Союзу під час нормопроектування, підготовки кваліфікованих спеціалістів, створення належних умов для інституціонального, науково-освітнього, нормативно-проектного, технічного, фінансового забезпечення процесу адаптації законодавства України. Таке наближення національної нормативно-правової бази до стандартів ЄС та СОТ та

приведення у відповідність української системи нормативно-правових актів до положень європейського права буде мати своїм результатом підвищення ефективності вітчизняної економіки та рівня життя населення, зміцнення засад демократії [4, с. 48].

Постановою Кабінету Міністрів України від 15 жовтня 2004 р. № 1365 створювалась Координаційна рада з адаптації законодавства України до законодавства ЄС (2004-2020 рр.), яка замінила Міжвідомчу координаційну раду. Раду очолював Прем'єр-міністр України, її основною функцією визначалось забезпечення взаємодії органів державної влади та недержавних інституцій у процесі виконання Загальнодержавної програми адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу. Організаційне забезпечення роботи Ради покладалося на міністерство юстиції [2]. Проте, фактично Рада не була діючою інституцією і постановою Кабінету Міністрів України від 15 січня 2020 р. № 5 була ліквідована [14].

З огляду на підписання Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом, у статті 124 якої підкреслюється важливість наближення чинного законодавства України до норм права ЄС, держава взяла на себе зобов'язання щодо поступового узгодження як чинних, так і майбутніх нормативно-правових актів із «acquis communautaire» [17]. У зв'язку з цим варто погодитися із твердженнями Л. Л. Прокопенко, згідно яких особливого значення набуває створення стабільного та ефективного інституційного механізму, що забезпечуватиме належну адаптацію українського законодавства до правової системи Європейського Союзу [13, с. 14].

Науковці визначають адаптацію законодавства України як початковий етап процесу гармонізації національної правової системи, включаючи правову культуру, доктрину, а також судову та адміністративну практику, з правовою системою Європейського Союзу. Цей процес передбачає як нормотворення, так і правозастосування, які повинні бути обов'язковими для всіх державних органів та органів місцевого самоврядування. Водночас наголошується на необхідності врахування національних інтересів України, особливостей її правової системи, а також соціально-економічних реалій при адаптації українського законодавства до норм ЄС, Світової організації торгівлі та міжнародного права.

Впровадження європейських стандартів у правову систему України, як наголошує О. М. Носков, сприятиме підвищенню якості життя громадян, розвитку політичної, економічної, соціальної та культурної сфер, а також інтеграції України у європейський економічний простір. Це, своєю чергою, створить передумови для сталого економічного зростання та наближення рівня добробуту українських громадян до стандартів держав-членів ЄС. Однак зазначений процес має здійснюватися з урахуванням національних правових традицій, усталених підходів до формування органів публічної влади, а також актуальних соціальних запитів та суспільних потреб [4, с. 48].

Оскільки наразі формується право епохи постмодерну, тобто епохи переможного релятивізму і тотального заперечення аксіологічних засад суспільства [1, с. 39], одним із головних призначень національної еліти на сучасному етапі є необхідність відрефлексовувати тенденції та пов'язані з ними ризики з погляду національних інтересів, створювати національні стратегії найбільш безпечного й ефективного руху у мабутнє, шукати власну національну формулу геополітичної конкурентоспроможності, формувати націоцентричне (незважаючи на глобалістичний антураж) мислення у тих, хто приймає рішення від імені держави. І жодної альтернативи цьому за умови збереження суверенітету держави не має. Відповідно, Угода про асоціацію з ЄС для України може бути лише тимчасовим замінником національних стратегій, які має виробити національна еліта для всіх ключових сфер суспільного життя. Зазначене не означає, що слід послабити зусилля з адаптації українського права до права ЄС. Сьогодні, ймовірно, це оптимальна тактика збереження динамічної рівноваги в українському суспільстві [1, с. 40].

Висновок. Процес адаптації законодавства України до європейських правових стандартів є складним і багатогранним, що потребує чіткої координації між різнорівневими органами державної влади. Однак загальнодержавні зусилля на цьому шляху часто виявлялися уривчастими, що значно ускладнювало створення цілісного механізму правової інтеграції. Відсутність стабільної та чітко визначеної інституційної архітектури, здатної ефективно

реалізовувати євроінтеграційні завдання, призводила до неузгодженості в ухваленні рішень, а також до дублювання функцій різними структурами.

Протягом різних періодів державні органи, покликані координувати процес правової адаптації, зазнавали численних трансформацій: створювалися нові установи, що отримували відповідні повноваження, однак через нетривалий час ці ж органи ліквідовувалися або реорганізовувалися, поступаючись місцем новим структурам. Така нестабільність не лише гальмувала процес уніфікації нормативно-правових актів, а й спричиняла втрати часу, фінансових ресурсів і кадрового потенціалу, що є критично важливими для ефективного наближення до стандартів ЄС.

Нестабільність організаційної структури адаптаційного процесу ускладнювала вироблення послідовної стратегії реформ, оскільки кожна нова установа змушена була починати роботу практично з нуля, витрачаючи значні ресурси на аналіз і відновлення напрацьованих попередниками матеріалів. Це, своєю чергою, гальмувало імплементацію європейських норм і ускладнювало налагодження конструктивної взаємодії між українськими державними органами та інституціями ЄС.

Попри ці труднощі, посилення інституційної спроможності України у сфері правової адаптації залишається ключовим пріоритетом на шляху до європейської інтеграції. Важливим завданням є створення стабільної, ефективної та узгодженої системи органів, які займатимуться питаннями гармонізації національного законодавства з правом ЄС. Лише за умови консолідації зусиль, чіткої розподіленості повноважень і забезпечення правонаступності у реалізації реформ Україна зможе досягти реальних успіхів у цьому процесі.

Впровадження європейських стандартів у правову систему України сприятиме підвищенню якості життя громадян, розвитку політичної, економічної, соціальної та культурної сфер, а також інтеграції України у європейський економічний простір. Це, своєю чергою, створить передумови для сталого економічного зростання та наближення рівня добробуту українських громадян до стандартів держав-членів ЄС. Однак зазначений процес має здійснюватися з урахуванням національних правових традицій, усталених підходів до формування органів публічної влади, а також актуальних соціальних запитів та суспільних потреб [1, с. 38].

Отже, подолання фрагментарності та нестабільності в інституційному забезпеченні правової адаптації є нагальною потребою для прискорення інтеграції України до загальноєвропейського правового простору. Відпрацювання дієвого механізму координації між відповідними державними органами, уникнення дублювання функцій і забезпечення довготривалості напрацьованих рішень сприятиме ефективному реформуванню правової системи та максимально швидкому зближенню з європейськими стандартами.

Перспективи подальших досліджень у сфері інституційного забезпечення адаптації законодавства України до європейських правових стандартів передбачають детальний аналіз ефективності існуючих механізмів правової гармонізації, розробку рекомендацій щодо оптимізації діяльності відповідних органів та вивчення зарубіжного досвіду з метою його адаптації до національних реалій.

Особливої уваги потребує дослідження шляхів підвищення інституційної спроможності України в контексті євроінтеграції, створення стабільної та прогнозованої системи нормативного регулювання, яка б унеможливлювала зайву зміну компетенцій та дублювання функцій між різними державними органами. Також важливо проаналізувати, яким чином цифровізація правових процесів та інноваційні підходи можуть сприяти прискоренню адаптації законодавства та забезпеченню його відповідності acquis ЄС.

Посилання:

1. Гладкий С. О. Адаптація чи рецепція: ціннісні аспекти стратегії розвитку українського права // Адаптація правової системи України до права Європейського Союзу: теоретичні та практичні аспекти: матеріали V Всеукраїнської за міжнародною участю науково-практичної конференції (м. Полтава, 22 жовтня 2020 року). Полтава, 2020. 223 с.

2. Деякі питання адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу: постанова Кабінету Міністрів України від 15 жовтня 2004 р. №1365. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1365-2004-%D0%BF#Text (дата звернення 15.02.2025 року).

3. Зеркаль О.В. Інституційний механізм адаптації законодавства України до законодавства ЄС. URL: https://minjust.gov.ua/m/str_4748. (дата звернення 15.02.2025 року).

4. Носков О. М. Адаптація законодавства України до права ЄС як необхідна умова інтеграції// Адаптація правової системи України до права Європейського Союзу : теоретичні та практичні аспекти : матеріали VI Всеукраїнської за міжнародною участю науково-практичної конференції (м. Полтава, 17 листопада 2021 року). Полтава, 2021. 264 с.

5. Про Державну раду з питань європейської і євроатлантичної інтеграції України: указ Президента України від 30 серпня 2002 р. № 791. (втратив чинність) URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/791/2002#Text (дата звернення 15.02.2025 року).

6. Про Загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу: Закон України від 18 березня 2004 р. № 1629 URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1629-15#Text (дата звернення 15.02.2025 року).

7. Про запровадження механізму адаптації законодавства України до законодавства ЄС: постанова Кабінету Міністрів України від 12 червня 1998 р. №852. (втратив чинність). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/852-98-%D0%BF#Text (дата звернення 15.02.2025 року).

8. Про затвердження Методики визначення критеріїв євроінтеграційної складової державних цільових програм: Наказ Міністерства економіки та з питань європейської інтеграції України від 16 березня 2005 року № 62. Офіційний вісник України. 2005. № 17. Ст. 926.

9. Про затвердження Положення про Міжвідомчу координаційну раду з адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу: постанова Кабінету Міністрів України від 12 листопада 1998 р. №1773. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1773-98-%D0%BF#Text (дата звернення 15.02.2025 року).

10.Про затвердження Стратегії інтеграції України до Європейського Союзу: указ Президента України від 11 червня 1998 р. №615/98. (втратив чинність) URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/615/98#Text (дата звернення 15.02.2025 року).

11.Про Концепцію Загальнодержавної програми адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу: Закон України від 21 листопада 2002 року. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/228-15 (дата звернення 15.02.2025 року).

12. Про Національну раду з питань адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу: указ Президента України від 30 серпня 2000 р. №1033. (втратив чинність). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1033/2000#Text (дата звернення 15.02.2025 року).

13. Прокопенко Л. Л. Еволюція інституційного механізму адаптації законодавства України до законодавства ЄС // Адаптація правової системи України до права Європейського Союзу: теоретичні та практичні аспекти: матеріали VI Всеукраїнської за міжнародною участю науково-практичної конференції (м. Полтава, 17 листопада 2021 року). Полтава, 2021. 264 с.

14. Про ліквідацію деяких консультативних, дорадчих та інших допоміжних органів, утворених Кабінетом Міністрів України: 14 постанова Кабінету Міністрів України від 15 січня 2020 р. № 5. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/346-2011-%D0%BF#Text (дата звернення 15.02.2025 року).

15. Про утворення Державного департаменту з питань адаптації законодавства: Постанова Кабінету Міністрів України; Положення від 24.12.2004 № 1742. (втратив чинність) URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1742-2004-%D0%BF#Text (дата звернення 15.02.2025 року).

16. Про утворення Центру європейського та порівняльного права: постанова Кабінету Міністрів України від 15 травня 2003 р. №716. (втратив чинність) URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/716-2003-%D0%BF#Text (дата звернення 15.02.2025 року).

17. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони: Міжнародний документ від 27.06.2014 р. URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/984_011 (дата звернення 15.02.2025 року).

Статтю було подано	14.03.2025	The article was submitted
Статтю було прийнято	15.04.2025	The article was accepted